

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 14 października 2010 r.*

W sprawie C-16/09

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesfinanzhof (Niemcy) postanowieniem z dnia 30 października 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 stycznia 2009 r., w postępowaniu:

Gudrun Schwemmer

przeciwko

Agentur für Arbeit Villingen-Schwenningen – Familienkasse,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: J.N. Cunha Rodrigues, prezes izby, A. Arabadjiev, A. Rosas, A. Ó Caoimh (sprawozdawca) i P. Lindh, sędziowie,

* Język postępowania: niemiecki.

rzecznik generalny: J. Mazák,
sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 lutego 2010 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu G. Schwemmer przez R. Romeyka, Rechtsanwalt,

- w imieniu rządu niemieckiego przez J. Möllera oraz C. Blaschkego, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu litewskiego przez E. Matulionytę, działającą w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu austriackiego przez E. Riedla, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu Komisji Europejskiej przez V. Kreuzschitzta, działającego w charakterze pełnomocnika,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 kwietnia 2010 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 76 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie oraz art. 10 rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia nr 1408/71, w ich brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), zmienionym rozporządzeniem (WE) nr 647/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 2005 r. (Dz.U. L 117, s. 1) (zwanym dalej, odpowiednio, „rozporządzeniem nr 1408/71” i „rozporządzeniem nr 574/72”).

- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach postępowania rewizyjnego pomiędzy G. Schwemmer a Agentur für Arbeit Villingen-Schwenningen – Familienkasse (agencją pracy w Villingen-Schwenningen – kasą świadczeń rodzinnych, zwaną dalej „Familienkasse”) w przedmiocie odmowy wypłacenia G. Schwemmer świadczeń rodzinnych w pełnej wysokości w Niemczech od stycznia 2006 r.

Ramy prawne

Umowa z 1999 r.

- 3 Umowa pomiędzy Wspólnotą Europejską i państwami członkowskimi z jednej strony a Konfederacją Szwajcarską z drugiej strony w sprawie swobodnego przepływu osób, podpisana w Luksemburgu w dniu 21 czerwca 1999 r. (Dz.U. 2002, L 114, s. 6, zwana dalej „umową z 1999 r.”), przewiduje w art. 8 koordynację systemów zabezpieczenia społecznego.
- 4 Załącznik II do tej umowy, zatytułowany „Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego” stanowi w art. 1:

„1. Umawiające się strony postanawiają stosować w stosunkach między sobą, w obszarze koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, akty prawa wspólnotowego, do których czyni się odesłanie, obowiązujące w dniu podpisania umowy [w 1999 r.] i zmienione postanowieniami sekcji A niniejszego załącznika lub aktami z nim równoważnymi.

2. Pojęcie »państwo(-a) członkowskie« znajdujące się w aktach prawnych, do których odsyła sekcja A niniejszego załącznika dotyczy, poza państwami objętymi przedmiotowymi aktami prawa wspólnotowego, Szwajcarii.”

- 5 Sekcja A pkt 1 i 2 załącznika II do umowy z 1999 r. odsyła, odpowiednio, do rozporządzeń nr 1408/71 i 574/72, uaktualnionych aktami wymienionymi w tych punktach, wśród których jako ostatnie wskazano rozporządzenie Rady (WE) nr 307/1999 z dnia

8 lutego 1999 r., zmieniające rozporządzenie nr 1408/71 i rozporządzenie nr 574/72, celem objęcia zakresem ich stosowania studentów (Dz.U. L 38, s. 1).

Rozporządzenie nr 1408/71

6 Artykuł 1 rozporządzenia nr 1408/71 przewiduje, że do celów stosowania tego rozporządzenia:

„a) określenia »pracownik najemny« i »osoba prowadząca działalność na własny rachunek« oznaczają odpowiednio każdą osobę:

i) [...] ubezpieczon[ą] w ramach ubezpieczenia obowiązkowego lub fakultatywnego kontynuowanego w odniesieniu do jednego lub więcej ryzyk w ramach działów systemu zabezpieczenia społecznego dla pracowników najemnych lub osób prowadzących działalność na własny rachunek lub w ramach specjalnego systemu dla urzędników służby cywilnej;

ii) która jest ubezpieczona obowiązkowo na wypadek jednego lub kilku ryzyk, odpowiadających działom systemu, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, w ramach systemu zabezpieczenia społecznego dla wszystkich mieszkańców albo do ogółu ludności czynnej zawodowo, jeżeli ta osoba:

— może być określona jako pracownik najemny lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek ze względu na sposób zarządzania albo finansowania tego systemu

lub

- nie spełniając tych kryteriów, jest ubezpieczona z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego lub fakultatywnego kontynuowanego na wypadek innych ryzyk, określonych w załączniku I, w ramach systemu dla pracowników najemnych i osób prowadzących działalność na własny rachunek lub w ramach systemu określonego w [pkt] iii) lub, w przypadku takiego systemu w danym państwie członkowskim, jeżeli osoba ta spełnia kryteria definicji podanej w załączniku I;

[...]

- iv) która jest ubezpieczona dobrowolnie na wypadek jednego lub kilku ryzyk odpowiadających działom, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, w ramach systemu zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego, dla pracowników najemnych i osób prowadzących działalność na własny rachunek lub wszystkich mieszkańców albo niektórych grup mieszkańców:

- jeżeli osoba ta jest zatrudniona lub prowadzi działalność na własny rachunek

lub

- jeśli osoba ta była uprzednio obowiązkowo ubezpieczona na wypadek tego samego ryzyka w ramach systemu dla pracowników najemnych lub osób prowadzących działalność na własny rachunek w tym samym państwie członkowskim;

[...]

- f) i) określenie »członek rodziny« oznacza każdą osobę określoną lub uznaną za członka rodziny lub określoną jako członek gospodarstwa domowego przez ustawodawstwo, na mocy którego udzielane są świadczenia [...]; jednakże, jeżeli to ustawodawstwo uznaje za członka rodziny lub członka gospodarstwa domowego jedynie osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące z pracownik[iem] najemny[m] lub osobą prowadzącą działalność na własny rachunek, lub student[em], warunek ten uważa się za ukończony, jeżeli osoba, o której mowa, pozostaje głównie na utrzymaniu tej osoby. [...];

[...]

[...]

- o) określenie »instytucja właściwa« oznacza:

- i) instytucję, w której zainteresowany jest ubezpieczony w chwili składania wniosku o świadczenie;

lub

- ii) instytucję, od której zainteresowany ma prawo uzyskać świadczenie lub miałby prawo uzyskać świadczenie, gdyby on sam lub członkowie jego rodziny zamieszkiwali [na] terytorium państwa członkowskiego, w którym znajduje się ta instytucja;

[...]

[...]

- q) określenie »państwo właściwe« oznacza państwo członkowskie, na którego terytorium znajduje się instytucja właściwa;

[...]

- u) i) określenie »świadczenia rodzinne« oznacza wszelkie świadczenia rzeczowe lub pieniężne, wyrównujące koszty utrzymania rodziny zgodnie z ustawodawstwem, określonym w art. 4 ust. 1 lit. h) [...]

- ii) określenie »zasiłki rodzinne« oznacza okresowe świadczenia pieniężne przyznawane wyłącznie w zależności od liczby oraz, w danym przypadku, od wieku członków rodziny;

[...]”

- 7 Artykuł 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie stosuje się do pracowników najemnych lub do osób prowadzących działalność na własny rachunek, lub do studentów, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku państw członkowskich i są obywatelami jednego z państw członkowskich lub są bezpaństwowcami lub uchodźcami, zamieszkałymi na terytorium jednego z państw członkowskich, jak i do członków ich rodzin i do osób pozostałych przy życiu”.

- 8 Zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. h) rozporządzenia nr1408/71 rozporządzenie to stosuje się do „wszystkich ustawodawstw odnoszących się do działów zabezpieczenia społecznego, które dotyczą [...] świadczeń rodzinnych”.
- 9 Na podstawie art. 12 ust. 1 tego rozporządzenia nie można przyznać ani zachować prawa do kilku świadczeń tego samego rodzaju za ten sam okres ubezpieczenia obowiązkowego.
- 10 Zgodnie z art. 13 tego rozporządzenia, znajdującym się w jego tytule II i opatrzonym nagłówkiem „Zasady ogólne”:

„1. [...] osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego. Ustawodawstwo określa się zgodnie z przepisami niniejszego tytułu.

2. [...]

a) pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego [...]

[...]”

- 11 Artykuł 73 w ramach rozdziału 7 tytuł III rozporządzenia nr 1408/71, zatytułowany „Pracownicy najemni lub osoby prowadzące działalność na własny rachunek, których członkowie rodziny zamieszkują w państwie członkowskim innym niż państwo właściwe”, stanowi:

„Pracownik najemny lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek podlegający ustawodawstwu państwa członkowskiego są uprawnieni, w odniesieniu do członków swojej rodziny, którzy zamieszkują terytorium innego państwa członkowskiego, do świadczeń rodzinnych przewidzianych przez ustawodawstwo pierwszego państwa, tak jakby zamieszkiwali oni terytorium tego państwa, z zastrzeżeniem przepisów załącznika VI”.

- 12 Artykuł 76 rozporządzenia nr 1408/71, zawarty również w rozdziale 7, zatytułowany „Zasady pierwszeństwa w przypadku zbiegu praw do świadczeń rodzinnych zgodnie z ustawodawstwem państwa właściwego i zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego miejsca zamieszkania członków rodziny”, przewiduje:

„1. W przypadku gdy w tym samym okresie, dla tego samego członka rodziny i z tytułu wykonywania działalności zawodowej, świadczenia rodzinne są przewidziane w ustawodawstwie państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkują członkowie rodziny, prawo do świadczeń rodzinnych, należnych zgodnie z ustawodawstwem innego państwa członkowskiego, w danym wypadku na podstawie art. 73 lub 74, jest zawieszane do wysokości przewidzianej w ustawodawstwie pierwszego państwa członkowskiego.

2. Jeżeli wniosek o świadczenia nie jest [nie został] złożony w państwie członkowskim, na którego terytorium zamieszkują członkowie rodziny, instytucja właściwa innego państwa członkowskiego może stosować przepisy ust. 1 tak, jakby świadczenia były przyznane w pierwszym państwie członkowskim”.

- 13 Sekcja I załącznika I do rozporządzenia nr 1408/71, zatytułowana „Pracownicy najemni lub osoby prowadzące działalność na własny rachunek [art. 1 lit. a) ppkt (ii) i (iii) rozporządzenia]”, stanowi:

„[...]”

D. Niemcy

Jeżeli instytucją właściwą w sprawie przyznania świadczeń rodzinnych, zgodnie z tytułem III rozdział 7 rozporządzenia, jest instytucja niemiecka, to w rozumieniu art. 1 lit. a) ii) rozporządzenia:

- a) »pracownik najemny« oznacza osobę ubezpieczoną z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego na wypadek bezrobocia lub osobę, która, w następstwie tego ubezpieczenia, otrzymuje świadczenia pieniężne z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby lub porównywalne świadczenia lub urzędnik[a] służby cywilnej [, który] otrzymuje uposażenie wynikające z jego statusu służbowego urzędnika służby cywilnej, co najmniej w takiej wysokości, która w przypadku pracownika najemnego zobowiązywałaby do obowiązkowego ubezpieczenia na wypadek bezrobocia;
- b) »osoba prowadząca działalność na własny rachunek« oznacza osobę, która prowadzi działalność na własny rachunek i która jest zobowiązana:
  - ubezpieczyć się lub opłacać składki na ubezpieczenie emerytalne w systemie dla osób prowadzących działalność na własny rachunek

lub

— ubezpieczyć się w ramach obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego.

[...].”

Rozporządzenie nr 574/72

¹⁴ Artykuł 10 rozporządzenia nr 574/72, zatytułowany „Zasady stosowane wobec pracowników najemnych i osób prowadzących działalność na własny rachunek w przypadku kumulacji [zbiegu] praw do świadczeń lub zasiłków rodzinnych”, stanowi:

„1. a) Prawo do świadczeń lub zasiłków rodzinnych, należnych zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego, w którym nabycie prawa do świadczeń lub zasiłków nie jest uzależnione od warunku ubezpieczenia, zatrudnienia lub prowadzenia działalności na własny rachunek, jest zawieszona, jeżeli w tym samym okresie i dla tego samego członka rodziny świadczenia przyznane [nałężne] są tylko zgodnie z krajowym ustawodawstwem innego państwa członkowskiego lub [albo] w zastosowaniu art. 73, 74, 77 lub 78 rozporządzenia, do wysokości kwoty tych świadczeń.

b) Jednakże jeżeli praca lub działalność zawodowa wykonywana jest na terytorium pierwszego państwa członkowskiego:

i) w przypadku świadczeń należnych zgodnie z krajowym ustawodawstwem innego państwa członkowskiego albo zgodnie z art. 73 lub 74

rozporządzenia, osobie uprawnionej do zasiłku rodzinnego lub osobie pobierającej te świadczenia, prawo do świadczeń rodzinnych, należne tylko zgodnie z krajowym ustawodawstwem innego państwa członkowskiego albo zgodnie z tymi artykułami, jest zawieszane do wysokości kwoty świadczeń rodzinnych, przewidzianych w ustawodawstwie państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje członek rodziny. Koszt świadczeń przyznawanych przez państwo członkowskie, na którego terytorium zamieszkuje członek rodziny, ponosi to państwo członkowskie;

[...].”

Prawo niemieckie

15 Paragraf 62 Einkommensteuergesetz (ustawy o podatku dochodowym, zwanej dalej „EStG”) stanowi, że prawo do „świadczenia na dzieci” („Kindergeld”) w rozumieniu § 63 tej ustawy przysługuje każdemu, kto posiada stałe miejsce zamieszkania lub zwykle miejsce pobytu na terytorium Niemiec.

16 Termin „dzieci” został w następujący sposób zdefiniowany w § 32 ust. 1 EStG:

„Za dzieci uważa się dzieci, które z podatnikiem łączy pierwszy stopień pokrewieństwa”

- 17 Paragraf 65 ust. 1 EStG przewiduje, że świadczenie na dzieci nie przysługuje, jeśli takie świadczenia wypłacane są na te dzieci w innym państwie albo jeśli mogłyby być wypłacane, gdyby został złożony odpowiedni wniosek.
- 18 Z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, że zgodnie z § 27 ust. 2 Sozialgesetzbuch, Drittes Buch (księgi trzeciej kodeksu zabezpieczenia społecznego) w związku z § 8 ust. 1 Sozialgesetzbuch, Viertes Buch (księgi czwartej kodeksu zabezpieczenia społecznego) osoby zatrudnione jedynie w „nieznacznym wymiarze czasu pracy” („geringfügige Beschäftigung”) w rozumieniu tego uregulowania nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia.
- 19 Z akt sprawy wynika również, że na podstawie § 5 ust. 2 Sozialgesetzbuch, sechstes Buch (księgi szóstej kodeksu zabezpieczenia społecznego), w związku z § 8 ust. 3 księgi czwartej tego kodeksu, osoby prowadzące działalność na własny rachunek w „nieznacznym wymiarze” („geringfügige selbständige Tätigkeit”) w rozumieniu tego uregulowania nie są zobowiązane do ubezpieczenia się lub opłacania składek z tytułu ubezpieczenia w razie starości do systemu osób prowadzących działalność na własny rachunek lub do ubezpieczenia się w ramach obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego.

Prawo szwajcarskie

- 20 Z postanowienia odsyłającego wynika, że kantonalne świadczenia na dzieci na utrzymaniu i zasiłki wychowawcze wypłaca się pod warunkiem, między innymi, złożenia odpowiedniego wniosku w tym względzie.

Spór przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 21 Zgodnie z postanowieniem odsyłającym G. Schwemmer mieszka w Niemczech z dwojgiem swoich dzieci, urodzonych w 1992 r. i w 1995 r. W 2005 r. rozpoczęła „działalność na własny rachunek w zakresie zarządzania nieruchomościami, usług gospodarza domu i utrzymywania czystości”. Od maja 2006 r. była zatrudniona „w nieznacznym wymiarze” w pewnym przedsiębiorstwie. Z przedłożonych Trybunałowi akt sprawy wynika, że chodziło o „minijob” (pracę najemną w nieznacznym wymiarze czasu pracy). Działalność ta nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu.
- 22 W spornym okresie G. Schwemmer dobrowolnie opłacała składki do niemieckich instytucji ubezpieczeniowych tytułem ubezpieczenia emerytalnego, chorobowego i opiekuńczego.
- 23 Ojciec dzieci, z którym G. Schwemmer jest rozwiedziona od 1997 r., pracuje w Szwajcarii. Nie wystąpił on w tym państwie o przyznanie świadczeń rodzinnych, wynoszących 109,75 EUR na dziecko i przysługujących mu, zdaniem sądu krajowego, zgodnie z prawem szwajcarskim.
- 24 Decyzją z dnia 21 marca 2006 r., potwierdzoną w dniu 8 maja 2006 r. w postępowaniu odwoławczym, Familienkasse ustaliła od stycznia 2006 r. wysokość świadczenia rodzinnego na każde z dwojga dzieci tylko na część pełnej wysokości, a mianowicie na 44,25 EUR na każde dziecko, co odpowiada różnicy pomiędzy wysokością świadczeń na dzieci przewidzianą w prawie niemieckim, czyli 154 EUR a wysokością świadczeń rodzinnych, do których ojciec dziecka był uprawniony w Szwajcarii, czyli 109,75 EUR.

- 25 Familienkasse uważa, że celem ustalenia wysokości świadczeń przysługujących G. Schwemmer tytułem świadczeń na dzieci należy odwołać się do przepisów regulujących kumulację praw do świadczeń, zawartych w rozporządzeniach nr 1408/71 i nr 574/72. Zdaniem tej instytucji, skoro G. Schwemmer nie wykonywała działalności zawodowej w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia nr 574/72, to zgodnie z art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 574/72 prawo do świadczeń rodzinnych w Szwajcarii ma pierwszeństwo przed prawem do niemieckiego świadczenia na dzieci. Okoliczność, czy szwajcarskie świadczenia rodzinne były faktycznie pobierane, jest, według Familienkasse, zgodnie ze znajdującym odpowiednie zastosowanie art. 76 ust. 2 rozporządzenia nr 1408/71 bez znaczenia. Dla tej instytucji, jak również dla Finanzgericht (sądu finansowego), przed którym toczyło się postępowanie w tej sprawie, jedyna możliwa wykładnia przyznanych państwu członkowskiemu uprawnień dyskrecjonalnych jest taka, że wyłącznie w uzasadnionych wyjątkowych przypadkach należy uznać, że w państwie miejsca zatrudnienia świadczenia rodzinne nie zostały przyznane.
- 26 Gisela Schwemmer kwestionuje tę wykładnię przed sądem krajowym, utrzymując między innymi, że wniosek o przyznanie świadczeń przewidzianych prawem szwajcarskim nie został złożony przez ojca dzieci celowo, aby jej zaszkodzić. Takiego przypadku nie reguluje rozporządzenie nr 574/72.
- 27 W tych okolicznościach Bundesfinanzhof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy uregulowanie zawarte w art. 76 [ust. 2] rozporządzenia nr 1408/71 stosuje się odpowiednio do sytuacji określonych w art. 10 [ust. 1] lit. a) rozporządzenia nr 574/72 w przypadkach, w których uprawniony rodzic nie występuje o przyznanie świadczeń rodzinnych przysługujących mu w państwie miejsca zatrudnienia?

- 2) Na wypadek gdy art. 76 [ust. 2] rozporządzenia nr 1408/71 znajduje odpowiednie zastosowanie: na podstawie jakich kryteriów uznaniowych instytucja państwa miejsca zamieszkania, właściwa w przedmiocie świadczeń rodzinnych, może stosować art. 10 [ust. 1] lit. a) rozporządzenia nr 574/72, tak jakby świadczenia zostały przyznane w państwie miejsca zatrudnienia? Czy przyznane państwu członkowskiemu uprawnienia dyskrecjonalne pozwalające na uznanie, że w państwie miejsca zatrudnienia zostały przyznane świadczenia rodzinne, mogą zostać ograniczone, gdy uprawniony umyślnie nie wystąpił o przyznanie przysługujących mu świadczeń rodzinnych w celu działania na szkodę osoby uprawnionej do świadczenia na dzieci w państwie miejsca zamieszkania?."

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 28 Z przedłożonych Trybunałowi akt sprawy wynika, że spór przed sądem krajowym dotyczy zasadniczo kwestii tego, czy władze niemieckie mogły obniżyć wysokość świadczeń na dzieci, do których uprawniona była G. Schwemmer na mocy ustawodawstwa niemieckiego na swoje dzieci – w sytuacji, gdy uprawnienie to nie zależało od warunków ubezpieczenia, zatrudnienia czy prowadzenia działalności na własny rachunek – o kwotę odpowiadającą świadczeniom rodzinnym należnym, według tych władz, w Szwajcarii byłemu małżonkowi G. Schwemmer, gdyby ten o nie tylko wystąpił.
- 29 W tych okolicznościach należy uznać, że przez swoje dwa pytania, które trzeba zbadać łącznie, sąd krajowy dąży zasadniczo do ustalenia, czy w świetle norm zapobiegających zbiegowi praw do świadczeń, o których mowa w art. 76 rozporządzenia nr 1408/71 i art. 10 rozporządzenia nr 574/72, uprawnienie, które nie jest uzależnione od warunków ubezpieczenia, zatrudnienia czy prowadzenia działalności na własny rachunek, do świadczeń należnych na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym zamieszkuje jeden z rodziców z dziećmi, na rzecz których świadczenia te są przyznane, może zostać częściowo zawieszona w sytuacji, takiej

jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym, w której były małżonek, będący drugim rodzicem tych dzieci, byłby zasadniczo uprawniony do świadczeń rodzinnych na mocy ustawodawstwa państwa, w którym jest zatrudniony na podstawie wyłącznie prawa krajowego tego państwa lub na podstawie art. 73 rozporządzenia nr 1408/71, lecz faktycznie nie pobiera tych świadczeń ze względu na to, że nie złożył odpowiedniego wniosku w tym celu.

- 30 W ramach drugiego pytania sąd ten stawia sobie konkretnie pytania, czy powód, dla którego nie wystąpiono o rozpatrywane świadczenia rodzinne, może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sporu w postępowaniu przed sądem krajowym. Pytanie to wymaga odpowiedzi tylko wtedy, gdyby Trybunał uznał, że władze niemieckie korzystają z uprawnień dyskrecjonalnych w zakresie obniżenia tych świadczeń.
- 31 W niniejszym przypadku bezsporne jest, że w sytuacjach takich jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym, zgodnie z umową z 1999 r., a w szczególności z jej załącznikiem II, i tak jak wynika z pkt 4 niniejszego wyroku, pojęcie „państwo-(a) członkowskie” zawarte w rozporządzeniach nr 1408/71 i 574/72 oznacza, poza państwami członkowskimi Unii Europejskiej objętymi tymi aktami, Konfederację Szwajcarską, a tym samym rozporządzenia te mogą znajdować zastosowanie w ramach sporu w postępowaniu przed sądem krajowym.
- 32 W niniejszym postępowaniu, w świetle przedmiotu sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, nie można wypowiedzieć się w przedmiocie tego, czy rozporządzenie nr 647/2005 objęte jest umową z 1999 r. jako akt równoważny, w rozumieniu art. 1 ust. 1 załącznika II do tej umowy, aktami prawnymi Unii, do których czyni się odesłanie w tym załączniku. Bez względu bowiem na brzmienie rozporządzeń nr 1408/71 i 574/72 wynikające z rozporządzenia nr 307/1999, czyli ostatniego rozporządzenia zmieniającego, wyraźnie wymienionego odnośnie do rozporządzeń nr 1408/71

i 574/72 w tym załączniku II, czy wynikające z branego pod uwagę rozporządzenia nr 647/2005, należy stwierdzić, że w niniejszym przypadku przepisy właściwe są takie same.

- 33 Nie jest przedmiotem sporu, czy świadczenia na dzieci przewidziane przez przepisy niemieckie w postępowaniu przed sądem krajowym spełniają konieczne przesłanki dla uznania za „świadczenia rodzinne” w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. u) rozporządzenia nr 1408/71 (zob. również, jeśli chodzi o świadczenia przewidziane w § 62 EStG, wyrok z dnia 20 maja 2008 r. w sprawie C-352/06 Bosmann, Zb.Orz. s. I-3827, pkt 10, 27).
- 34 Odnośnie do zakresu podmiotowego stosowania rozporządzenia nr 1408/71 z orzecznictwa Trybunału wynika z pewnością, że w sytuacji, gdy instytucja niemiecka jest właściwa w zakresie przyznania świadczeń rodzinnych zgodnie z tytułem III rozdział 7 rozporządzenia nr 1408/71, definicja zawarta w art. 1 lit. a) tego rozporządzenia jest zastąpiona definicją zawartą w sekcji ID załącznika I („Niemcy”) do tego rozporządzenia (zob. wyrok z dnia 5 marca 1998 r. w sprawie C-194/96 Kulzer, Rec. s. I-895, pkt 35) w taki sposób, że tylko osoby, które są w odróżnieniu od G. Schwemmer objęte obowiązkowym ubezpieczeniem w ramach systemów wymienionych w sekcji ID załącznika I do rozporządzenia nr 1408/71, mogą być uznane za „pracowników najemnych” lub „osoby prowadzące działalność na własny rachunek” w rozumieniu art. 1 lit. a) ppkt (ii) tego rozporządzenia (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 30 stycznia 1997 r. w sprawach połączonych C-4/95 i C-5/95 Stöber i Piosa Pereira, Rec. s. I-511, pkt 29–36; z dnia 12 czerwca 1997 r. w sprawie C-266/95 Merino García, Rec. s. I-3279, pkt 24–26; z dnia 12 maja 1998 r. w sprawie C-85/96 Martínez Sala, Rec. s. I-2691, pkt 42, 43; z dnia 4 maja 1999 r. w sprawie C-262/96 Sürül, Rec. s. I-2685, pkt 89).
- 35 Przyjmując nawet, że osoby znajdujące się w sytuacji G. Schwemmer nie można, do celów otrzymania świadczeń rodzinnych zgodnie z tytułem III rozdział 7 rozporządzenia nr 1408/71, uznać za „pracownika najemnego” czy „osobę prowadzącą działalność na własny rachunek” w rozumieniu art. 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71

w związku z sekcją ID załącznika I do tego rozporządzenia, należy podnieść, co jest w niniejszym przypadku bezsporne, że były małżonek G. Schwemmer, ojciec dzieci, na które przysługują świadczenia, wykonuje w Szwajcarii działalność „pracownika najemnego” w rozumieniu art. 1 lit. a) tego rozporządzenia.

- 36 Ponadto z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, że dzieci te, które są na utrzymaniu G. Schwemmer i na rzecz których wypłacane są świadczenia na dzieci na podstawie § 62 EStG, powinny być uważane za „członków rodziny” w rozumieniu art. 1 lit f) ppkt (i) rozporządzenia nr 1408/71, byłego małżonka G. Schwemmer.
- 37 Ponadto z orzecznictwa Trybunału wynika, że o ile wprawdzie rozporządzenie nr 1408/71 nie dotyczy bezpośrednio sytuacji rodzinnych następujących po rozwodzie, o tyle jednak nic nie uzasadnia ich wykluczenia z zakresu stosowania tego rozporządzenia (zob. wyrok z dnia 3 lutego 1983 r. w sprawie 149/82 Robards, Rec. s. 171, pkt 15; ww. wyrok w sprawie Kulzer, pkt 32; wyroki: z dnia 5 lutego 2002 r. w sprawie C-255/99 Humer, Rec. s. I-1205, pkt 42; z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie C-363/08 Slanina, Zb.Orz. s. I-11111, pkt 30).
- 38 W tych okolicznościach wykładni przepisów rozporządzeń nr 1408/71 i 574/72 dotyczących świadczeń rodzinnych należy dokonywać w ten sposób, jakby znajdowały zastosowanie do sytuacji takich jak sytuacja zaistniała w sporze w postępowaniu przed sądem krajowym. Z jednej strony bowiem sytuacja taka jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym może, jak wynika z postanowienia odsyłającego, prowadzić do powstania w tym samym okresie równoległych uprawnień do świadczeń rodzinnych na dzieci: jednych po stronie matki, drugich po stronie ojca. Z drugiej strony dzieci objęte są zakresem podmiotowym stosowania rozporządzenia nr 1408/71 jako członkowie rodziny rodzica posiadającego status pracownika, bez względu na to, czy drugi rodzic stanowi część rodziny tego pierwszego rodzica

(zob. analogicznie wyrok z dnia 4 lipca 1985 r. w sprawie 104/84 Kromhout, Rec. s. 2205, pkt 15).

- 39 Biorąc powyższe pod uwagę, sytuacja taka jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym może wchodzić w zakres stosowania rozporządzeń nr 1408/71 i 574/72.
- 40 Należy przypomnieć, że przepisy rozporządzenia nr 1408/71, które określają ustawodawstwo właściwe wobec pracowników przemieszczających się w Unii, mają na celu w szczególności zagwarantowanie, aby zainteresowani podlegali zasadniczo systemowi zabezpieczenia społecznego jednego tylko państwa członkowskiego, po to, aby uniknąć zbiegu praw mających zastosowanie przepisów prawnych oraz komplikacji z tego wynikających. Zasada ta została wyrażona w art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 (zob. podobnie wyrok z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie 302/84 Ten Holder, Rec. s. 1821, pkt 19, 20; ww. wyrok w sprawie Bosmann, pkt 16).
- 41 Jeśli chodzi o świadczenia rodzinne, art. 73 rozporządzenia nr 1408/71 stanowi, że pracownik podlegający ustawodawstwu państwa członkowskiego uprawniony jest w odniesieniu do członków swojej rodziny, którzy zamieszkują na terytorium innego państwa członkowskiego, do świadczeń rodzinnych przewidzianych przez prawo pierwszego państwa, tak jakby zamieszkiwali oni na terytorium tego państwa (zob. wyroki: z dnia 7 lipca 2005 r. w sprawie C-153/03 Weide, Zb.Orz. s. I-6017, pkt 20; ww. wyrok w sprawie Bosmann, pkt 17). Przepis ten ma na celu ułatwienie pracownikom migrującym pobieranie świadczeń rodzinnych w państwie, w którym są zatrudnieni, gdy ich rodziny nie przemieszczają się razem z nimi (zob. wyrok z dnia 4 lipca 1990 r. w sprawie C-117/89 Kracht, Rec. s. I-2781, pkt 15), a w szczególności uniemożliwienie państwu członkowskiemu uzależnienia przyznania świadczeń rodzinnych lub ich wysokości od warunku zamieszkiwania członków rodziny pracownika w państwie członkowskim wypłacającym świadczenie (zob. podobnie w szczególności wyrok

z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie C-543/03 Dodl i Oberhollenzer, Zb.Orz. s. I-5049, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 42 Jednak należy uściślić, że art. 73, mimo że stanowi ogólną zasadę w zakresie świadczeń rodzinnych, nie jest zasadą absolutną (zob. ww. wyrok w sprawie Dodl i Oberhollenzer, pkt 49).
- 43 Tym samym, skoro powstaje zagrożenie zbiegu uprawnień przewidzianych przez ustawodawstwo państwa miejsca zamieszkania z uprawnieniami wynikającymi z przepisów państwa miejsca zatrudnienia, przepisy takie jak art. 13 i 73 rozporządzenia nr 1408/71 winny być zestawione z zawartymi w nim oraz w rozporządzeniu nr 574/72 normami zapobiegającymi zbiegowi praw (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Dodl i Oberhollenzer, pkt 49).
- 44 Niniejsza sprawa powinna w rezultacie być rozpatrywana w świetle przepisów zapobiegających kumulacji, czyli art. 76 rozporządzenia nr 1408/71 i art. 10 rozporządzenia nr 574/72, które przewidują normy mające zapobiegać zbiegowi uprawnień przewidzianych przez prawo państwa miejsca zamieszkania dzieci z uprawnieniami wynikającymi z prawa państwa miejsca zatrudnienia jednego z ich rodziców.
- 45 Artykuł 76 rozporządzenia nr 1408/71 reguluje, jak wynika z jego nagłówka, „[z]asady pierwszeństwa w przypadku zbiegu praw do świadczeń rodzinnych zgodnie z ustawodawstwem państwa właściwego i zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego miejsca zamieszkania członków rodziny”. Z brzmienia tego przepisu wynika, że ma on na celu rozwiązanie zbiegu praw do świadczeń rodzinnych należnych na podstawie, z jednej strony art. 73 tego rozporządzenia, a z drugiej strony ustawodawstwa krajowego państwa miejsca zamieszkania członków rodziny, odnośnie do których powstaje uprawnienie do świadczeń rodzinnych w związku z wykonywaniem

działalności zawodowej (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Dodl i Oberhollenzer, pkt 53; w sprawie Slanina, pkt 37).

- 46 Jednak bezsporne jest w niniejszym postępowaniu, że na podstawie prawa niemieckiego uprawnienie do świadczeń rodzinnych powstaje pod warunkiem zamieszkiwania lub stałego pobytu w Niemczech, a nie „z tytułu wykonywania działalności zawodowej”, czego wymaga art. 76 celem swego zastosowania. W rezultacie art. 76 nie znajduje zastosowania do sytuacji takiej jak powstała w postępowaniu przed sądem krajowym.
- 47 Należy tym samym zbadać zastosowanie art. 10 rozporządzenia nr 574/72 do sytuacji takich jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym.
- 48 Zgodnie z tym, co Trybunał już zasadniczo orzekł, z zasady zapobiegającej zbiegowi praw zawartej w art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 574/72 wynika, że świadczenia należne w państwie członkowskim innym niż państwo miejsca zamieszkania dziecka na podstawie tylko prawa krajowego tego państwa członkowskiego lub na podstawie w szczególności art. 73 rozporządzenia nr 1408/71 mają pierwszeństwo przed świadczeniami należnymi na podstawie prawa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania tego dziecka, które z tego tytułu ulegają zawieszeniu. Natomiast, w przypadku gdy działalność zawodowa wykonywana jest w tym ostatnim państwie, art. 10 ust. 1 lit. b) ppkt (i) tego rozporządzenia przewiduje zasadę odwrotną, zgodnie z którą prawo do świadczeń wypłacanych przez państwo członkowskie miejsca zamieszkania dziecka ma pierwszeństwo przed prawem do świadczeń wypłacanych przez państwo członkowskie miejsca zatrudnienia, które ulegają zawieszeniu (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 9 grudnia 1992 r. w sprawie C-119/91 McMennamin, Rec. s. I-6393, pkt 17, 18; ww. wyrok w sprawie Weide, pkt 28).
- 49 Chociaż art. 10 rozporządzenia nr 574/72 nie zawiera przepisu analogicznego do art. 76 ust. 2 rozporządzenia nr 1408/71, Familienkasse utrzymuje w sporze

w postępowaniu przed sądem krajowym, że art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 574/72 należy odczytywać w związku z art. 76 ust. 2 lub analogicznie do niego, który to przepis przewiduje w sytuacji „odwrotnej” do sytuacji w sporze w postępowaniu przed sądem krajowym, charakteryzującej się w szczególności niezłożeniem wniosku o przyznanie świadczeń rodzinnych w państwie członkowskim miejsca zamieszkania dzieci, możliwość obniżenia świadczeń rodzinnych przyznanych przez państwo miejsca zatrudnienia, jeśli wniosek o świadczenia nie został złożony w państwie miejsca zamieszkania.

50 Gisela Schwemmer podnosi przed sądem krajowym, jakkolwiek pomocniczo, że przy założeniu, że wykładni art. 10 ust. 1 dokonywano by analogicznie do wykładni art. 76 ust. 2 rozporządzenia nr 1408/71, właściwe władze powinny byłyby, przy korzystaniu z uprawnień dyskrecjonalnych przyznanych im na podstawie takiej wykładni analogicznej, uwzględnić to, że jej były małżonek nie złożył wniosku o świadczenia przewidziane ustawodawstwem szwajcarskim, do których był uprawniony i to, jej zdaniem, celem działania na jej szkodę.

51 W tym względzie należy jednak przypomnieć, że art. 10, jak wynika zarówno z jego tytułu, jak i z brzmienia, ma na celu rozwiązanie przypadków kumulacji praw do świadczeń rodzinnych powstałych wówczas, gdy są one należne równocześnie w państwie członkowskim miejsca zamieszkania dziecka, niezależnie od wymogów ubezpieczenia czy zatrudnienia, oraz na podstawie tylko ustawodawstwa krajowego innego państwa członkowskiego, czyli na podstawie art. 73 rozporządzenia nr 1408/71, w państwie członkowskim miejsca zatrudnienia (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Bosmann, pkt 24).

52 Aby można było uznać, że taki zbieg ma miejsce w danym przypadku, nie wystarczy na przykład, by takie świadczenia były należne w państwie członkowskim miejsca zamieszkania dziecka i równocześnie mogły być tylko należne w innym państwie

członkowskim, w którym pracuje jeden z rodziców tego dziecka (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie McMEnamin, pkt 26).

- 53 Z orzecznictwa Trybunału wynika bowiem, że aby móc uznać świadczenia za należne na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego, prawo tego państwa powinno uznać uprawnienie do wypłaty świadczeń na rzecz członka rodziny, który pracuje w tym państwie. Konieczne jest tym samym, by zainteresowana osoba spełniła wszystkie warunki, zarówno formalne, jak i materialne, wymagane przez prawo krajowe tego państwa, aby móc korzystać z tego prawa, wśród których może znajdować się, w odpowiednim przypadku, warunek uprzedniego złożenia wniosku celem wypłaty takich świadczeń (zob., analogicznie do dawnego brzmienia art. 76 rozporządzenia nr 1408/71, wyroki: z dnia 20 kwietnia 1978 r. w sprawie 134/77 Ragazzoni, Rec. s. 963, pkt 8–11; z dnia 13 listopada 1984 r. w sprawie 191/83 Salzano, Rec. s. 3741, pkt 7, 10; z dnia 23 kwietnia 1986 r. w sprawie 153/84 Ferraioli, Rec. s. 1401, pkt 14; ww. wyrok w sprawie Kracht, pkt 11).
- 54 W tym kontekście należy przypomnieć, że w ostatnich wyrokach przyczyny braku uprzedniego złożenia wniosku pozostały bez wpływu na odpowiedzi przedstawione przez Trybunał w odpowiednich postępowaniach.
- 55 Należy zatem uznać, że zawieszenie, zgodnie z art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 574/72, prawa do świadczeń rodzinnych należnych na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego, zgodnie z którym nabycie uprawnienia do tych świadczeń nie zależy od warunków ubezpieczenia, zatrudnienia czy prowadzenia działalności na własny rachunek, takiego jak uprawnienie wynikające z § 62 EStG, nie ma miejsca, jeśli świadczenia nie zostały wypłacone w innym państwie z tego względu, że

nie zostały spełnione wszystkie przesłanki wymagane ustawodawstwem tego państwa członkowskiego, aby świadczenia mogły być faktycznie pobierane, w tym przesłanka uprzedniego złożenia wniosku o świadczenia (zob. analogicznie ww. wyroki: w sprawie Ragazzoni, pkt 12; w sprawie Salzano, pkt 11; w sprawie Ferraioli, pkt 15; w sprawie Kracht, pkt 11).

56 Oczywiście, jak podnosi Familienkasse, po okresie, w trakcie którego wystąpiły właściwe okoliczności w sprawach rozpatrywanych w wyrokach przytoczonych w poprzednim punkcie niniejszego wyroku, art. 76 rozporządzenia nr 1408/71 w jego ówczesnym brzmieniu, na którym opierały się te wyroki, został zmieniony celem dodania nowego ust. 2, pozwalającego państwu członkowskiemu zatrudnienia na zawieszenie prawa do świadczeń rodzinnych, jeśli wniosek o świadczenia nie został złożony w państwie członkowskim miejsca zamieszkania, i w konsekwencji, państwo to nie wypłacało żadnych świadczeń.

57 Jednak okoliczność ta nie pozbawia użyteczności orzecznictwa przytoczonego w pkt 55 niniejszego wyroku do celu dokonania wykładni art. 10 rozporządzenia nr 574/72, który w odróżnieniu od dawnego brzmienia art. 76 rozporządzenia nr 1408/71, nie został uzupełniony rozporządzeniem Rady (EWG) nr 3427/89 z dnia 30 października 1989 r. (Dz.U. L 331, s. 1), które zmieniło pod wieloma względami brzmienie wówczas obowiązującego rozporządzenia nr 1408/71, jak i rozporządzenia nr 574/72.

58 Ponadto z orzecznictwa Trybunału wynika, że uregulowanie Unii w obszarze koordynacji krajowych systemów prawnych w zakresie zabezpieczenia społecznego, biorąc pod uwagę w szczególności jej cele, nie może, poza wyraźnym wyjątkiem zgodnym z jej celami, być stosowane w taki sposób, by pracownik lub osoby z jego tytułu uprawnione były pozbawione prawa do świadczeń przyznawanych na podstawie wyłącznie przepisów prawa państwa członkowskiego (zob. podobnie wyroki: z dnia 6 marca 1979 r. w sprawie 100/78 Rossi, Rec. s. 831, pkt 14; z dnia 12 czerwca 1980 r. w sprawie 733/79 Laterza, Rec. s. 1915, pkt 8; z dnia 9 lipca 1980 r. w sprawie 807/79 Gravina, Rec. s. 2205, pkt 7; z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie 320/82 D’Amario, Rec. s. 3811, pkt 4; ww. w sprawie Kromhout, pkt 21). Z tego wynika, że nie jest zgodna z tymi celami wykładnia przepisu zapobiegającego zbiegowi praw, takiego jak art. 10 rozporządzenia nr 574/72, w sposób prowadzący do faktycznego przyznania

świadczenia w wysokości niższej od każdego ze świadczeń rozpatrywanych indywidualnie (zob. w szczególności analogicznie ww. wyrok w sprawie Rossi, pkt 14 i nast.; wyrok z dnia 19 lutego 1981 r. w sprawie 104/80 Beeck, Rec. s. 503, pkt 12; ww. wyrok w sprawie Kromhout, pkt 21).

- 59 Biorąc powyższe pod uwagę, na postawione pytania należy odpowiedzieć, że wykładni art. 76 rozporządzenia nr 1408/71 i art. 10 rozporządzenia nr 574/72 należy dokonywać w ten sposób, że prawo, które nie jest uzależnione od warunków ubezpieczenia, zatrudnienia czy prowadzenia działalności na własny rachunek, do świadczeń należnych na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym zamieszkuje rodzic z dziećmi, na rzecz których świadczenia te są przyznawane, nie może być częściowo zawieszona w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym, w której były małżonek, będący drugim rodzicem tych dzieci byłby zasadniczo uprawniony do świadczeń rodzinnych na podstawie ustawodawstwa państwa, w którym jest zatrudniony, na podstawie wyłącznie prawa krajowego tego państwa lub na podstawie art. 73 rozporządzenia nr 1408/71, lecz faktycznie nie pobiera tych świadczeń ze względu na to, że nie złożył w tym celu odpowiedniego wniosku.

W przedmiocie kosztów

- 60 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 76 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie oraz art. 10 rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia nr 1408/71, w ich brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., zmienionym rozporządzeniem (WE) nr 647/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 2005 r., należy dokonywać w ten sposób, że prawo, które nie jest uzależnione od warunków ubezpieczenia, zatrudnienia czy prowadzenia działalności na własny rachunek, do świadczeń należnych na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym zamieszkuje rodzic z dziećmi, na rzecz których świadczenia te są przyznawane, nie może być częściowo zawieszona w sytuacji, takiej jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym, w której były małżonek, będący drugim rodzicem tych dzieci byłby zasadniczo uprawniony do świadczeń rodzinnych na podstawie ustawodawstwa państwa, w którym jest zatrudniony, na podstawie wyłącznie prawa krajowego tego państwa lub na podstawie art. 73 rozporządzenia nr 1408/71, lecz faktycznie nie pobiera tych świadczeń ze względu na to, że nie złożył w tym celu odpowiedniego wniosku.

Podpisy